

2009D25358

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de commissie voor de Werkwijze heeft een aantal fracties vragen en opmerkingen over de brief van 12 mei 2009 met het rapport «Vertrouwen en zelfvertrouwen» (31 845, nr. 2) van de stuurgroep parlementaire zelfreflectie.

De vragen en opmerkingen zijn op 20 mei 2009 aan de voorzitter van de stuurgroep gezonden.

De voorzitter van de commissie,
Verbeet

De griffier voor dit verslag,
Van Leiden

Inhoudsopgave	blz.
Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Algemeen	2
2. Uitvoerbaarheid van wetgeving	2
3. Incidentenpolitiek	2
4. Informatiepositie Kamer	3
5. Omloopsnelheid	4
6. Regeerakkoorden	4
7. Zelfreflectie is nooit af	5

VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hebben met meer dan gewone belangstelling kennisgenomen van het eindresultaat van de «parlementaire zelfreflectie», zoals vastgelegd in het definitieve rapport «Vertrouwen en zelfvertrouwen». Ter voorbereiding op het notaoverleg hebben de leden van de CDA-fractie nog enkele vragen en in opmerkingen verpakte vragen, bedoeld om de uitkomsten beter te kunnen beoordelen.

In de eerste plaats willen de leden van de VVD-fractie hun waardering uitspreken voor de door de stuurgroep geleverde inspanningen in het kader van het gereedkomen van onderhavig rapport. De leden van de VVD-fractie gaan thans niet in op de inhoud van het gehele rapport, maar zullen de vragen en opmerkingen toespitsen op de door de stuurgroep gedane aanbevelingen.

2. Uitvoerbaarheid van wetgeving

Terecht vraagt de stuurgroep aandacht voor de uitvoerbaarheid van beleid. De leden van de CDA-fractie willen graag weten hoe de stuurgroep zich het instrument van een uitvoeringstoets *ex ante* voorstelt?

Onderschrijft de stuurgroep de conclusie van een aantal externe gesprekspartners dat het wetgevingshuis min of meer «af» is? Zo ja, waarop is dat gebaseerd, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven op zich de gedachte van twee à drie uitvoeringsonderzoeken *ex-post*, alsmede structureel *ex-ante* uitvoeringsonderzoek bij wetgeving, maar vragen de stuurgroep wel om nader aan te geven hoe deze aanbeveling zou moeten worden geïmplementeerd in die zin dat structurele uitvoering van dit voornemen ook is gegarandeerd.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven ook nadrukkelijk het frequenter gericht inzetten van de op waarheidsvinding gerichte «oude» instrument van de hoorzitting.

3. Incidentenpolitiek

De stuurgroep doet een reeks concrete aanbevelingen waarvan de leden van de CDA-fractie met iets meer of minder enthousiasme hebben kennis genomen. Wel valt de leden van de CDA-fractie op dat er geen voorstellen worden gedaan om taalverruwing binnen de Kamer te beperken. Kan worden gemotiveerd waarom er van is af gezien? Zijn er mogelijkheden om, anders dan via herinvoering van de zogenaamde schrapbepaling, tegen dit euvel op te treden? Zo ja, welke?

De stuurgroep adviseert de Kamer selectiever om te gaan met spoeddebatten, hetgeen de leden van de CDA-fractie aanspreekt. Is overwogen om de aanvraagdrempel op 50 leden te stellen, de drempel die ook een beproefde constitutionele bescherming van minderheden uitademt? Hoe stelt de stuurgroep zich voor selectiever om te gaan met de plenaire afronding van algemeen overleggen (VAO's)? Krijgt de commissievoorzitter een beslissende stem?

Hoe denkt de stuurgroep, meer in het algemeen, het evenwicht tussen lange en korte termijn-zaken op de Kameragenda te bewaken?

De leden van de VVD-fractie zijn het eens met het selectiever gebruiken van spoeddebatten. Deze leden hebben daarbij op zich een voorkeur voor het wijzigen van de «30 leden»-regeling in een «50 leden»-regeling, boven de door de stuurgroep aangegeven twee varianten, omdat het vertrekpunt naar hun oordeel dient te liggen bij het aantal individuele leden van de Kamer en niet bij de fracties. Bij 50 leden worden de rechten van parlementaire minderheden nog voldoende beschermd, zo menen de leden van de VVD-fractie.

Deze leden vragen zich overigens ook af waarom naar het oordeel van de stuurgroep de «30 leden»-regeling pas na de volgende verkiezingen zou moeten worden aangepast.

Ten aanzien van het gebruik van andere parlementaire middelen, zoals het stellen van mondelinge en schriftelijke vragen en het indienen van moties is naar hun oordeel in de eerste plaats wijze zelfbeperking door leden en fracties geboden.

Bij de toelating van mondelinge en schriftelijke vragen dienen de door het Presidium op te stellen en door de Voorzitter te handhaven criteria een belangrijke rol te spelen. De leden van de VVD-fractie menen dat aanscherping van die criteria serieus overwogen moet worden. Een hoofdvraag dient daarbij te zijn het al dan niet bevoegd zijn van de rijksoverheid. Wil de stuurgroep daar nader op in gaan? De leden van de VVD-fractie zijn ten aanzien van het mondeling vragenuur ook van oordeel dat de Voorzitter de maximum spreektijden van bewindslieden strak dient te handhaven.

4. Informatiepositie Kamer

De leden van de CDA-fractie missen eveneens voorstellen die Kamerleden in staat stellen meer en beter hun (grondwettelijke) taak als volksvertegenwoordiger te spelen. Minstens zo zeer als medewetgever en als controleur heeft met name de Tweede Kamer immers een – eigenstandige – volksvertegenwoordigende missie. Dat krijgt op verschillende manieren vorm. Bijvoorbeeld via stages, spreekuren, werkbezoeken en andere contacten met kiezers. Moet voor die in betekenis groeiende vertegenwoordigende rol niet meer ruimte worden gemaakt? Is dat onderwerp van de zelfreflectie geweest? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie hebben nog wel enkele vragen voorstellen bij de aanbeveling om te gaan werken met een «toekomst- en onderzoeks-agenda», op zich een sympathiek voorstel. Is het de bedoeling dat Kamercommissies stuk voor stuk «toekomstverkenningen» gaan doen? Ligt het niet veel meer voor de hand de Kamer als geheel (plenair) prioriteiten te laten bepalen? Hoe krijgt het uitvoeringsonderzoek vorm? Is dat ook een zaak van commissies?

Is overwogen om de reeds bestaande vorm van de themacommissie nieuw leven in te blazen? En bijvoorbeeld met enkele van die commissies per jaar aan de slag te gaan? Waarom is niet voor dat alternatief gekozen?

Welke rol kan het te revitaliseren instrument van de hoorzitting bij het afwikkelen van die toekomst- en onderzoeksagenda spelen? Welke ideeën heeft de stuurgroep over de uitvoering van de motie-Koopmans (31 490, nr. 9) over toegang tot de planbureaus, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Op welke wijze zou de Kamer beter gebruik kunnen maken van onderzoeks- en adviescapaciteit van adviesraden, planbureaus en Hoge Colleges van Staat?

5. Omloopsnelheid

De stuurgroep doet verschillende aanbevelingen om de persoonlijke en facilitaire ondersteuning van de leden te verbeteren. Naar de mening van de leden van de CDA-fractie is er in het dagelijks werk ook winst te behalen in betere afstemming tussen fractieondersteuning en ambtelijke ondersteuning. Heeft de stuurgroep daarnaar gekeken?

De stuurgroep bepleit het opzetten van een programma ter vergroting van de kennis over het staatsbestel, voor nieuwe leden, fractiemedewerkers en Kamerpersoneel. De leden van de CDA-fractie vragen de stuurgroep dit idee nader uit te werken, ook in verband met de verhoudingen met medeoverheden.

Het valt de leden van de CDA-fractie op hoe terughoudend de stuurgroep reageert op suggesties om fractieondersteuning te versterken. Acht zij in elk geval ondersteuning met het oog op «Europa» niet voor verbetering vatbaar. Te meer waar, als uitvloeisel van het Verdrag van Lissabon, nationale parlementen een grotere rol is toegedacht als onderdeel van de Europese besluitvorming. En was het ook niet de bedoeling om Europa te «politiseren»?

De leden van de VVD-fractie vragen de stuurgroep concreter aan te geven hoe, wanneer en in welke mate de persoonlijke en facilitaire ondersteuning van de leden moeten worden verbeterd. De noodzaak van verdere verbeteringen in de ICT-sfeer wordt door deze leden nadrukkelijk onderschreven. Dat geldt eveneens in algemene zin voor de aanbeveling om de ambtelijke ondersteuning van de Kamer te verbeteren, maar de leden van de VVD-fractie gaan er daarbij wel van uit dat dit in ieder geval geen uitbreiding van de formatie tot gevolg hoeft te hebben.

De leden van de VVD-fractie zouden van de stuurgroep ook graag een oordeel hebben over de noodzaak en wenselijkheid van het flexibeler maken van de parlementaire «bedrijfstijd». Als de beschikbaarheid van de stenografische dienst in dit verband een te beperkende factor is, zou daar dan via bijvoorbeeld technische voorzieningen een oplossing voor gevonden kunnen worden?

6. Regeerakkoorden

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de aanbeveling direct na de verkiezingen een richtinggevend debat te houden over de kabinetsformatie en menen dat dit ook nu al op zich mogelijk is. Zou dit naar het oordeel van de stuurgroep uit een oogpunt van effectiviteit ook nog consequenties moeten hebben voor het installatiemoment van de nieuw verkozen Kamer? Van de wenselijkheid van het horen van kandidaat-bewindslieden zijn de leden van de VVD-fractie nog niet overtuigd, maar tegen het inventariseren van voor- en nadelen bestaat echter geen bezwaar. Zou naar het oordeel van de stuurgroep in dat kader ook niet aan de orde moeten zijn de consequenties hiervan voor het totale proces van de kabinetsformatie? In het kader van de kabinetsformatie voor de verkiezingen overdragen van kennis over de mogelijke stappen

tijdens de kabinetsformatie komt de leden van de VVD-fractie overigens als tamelijk overbodig voor.

De leden van de VVD-fractie hebben tenslotte ook kennis genomen van de mening van de stuurgroep dat regeerakkoorden geen afbreuk mogen doen aan taken en bevoegdheden van de Kamer. In formele zin is dit echter een open deur. De kern van het probleem ligt niet bij de formele taken en bevoegdheden van de Kamer, maar bij de materieel beperkende werking van regeerakkoorden voor de vrijheidsgraden waarmee individuele leden hun parlementaire taken in de praktijk uit kunnen en willen oefenen.

7. Zelfreflectie is nooit af

Parlementaire reflectie en zelfreflectie is, zo meent de stuurgroep terecht, «normaal proces van herijking in veranderende omstandigheden». Het is ook iets dat «nooit af» is. Dat leidt als vanzelf tot de vraag of er al ideeën, suggesties of zelfs voorstellen leven om na afronding van dit proces door te gaan? Overweegt bijvoorbeeld het Presidium om jaarlijks bij de Raming een «Staat van het Parlement» op te maken? Zijn er andere ideeën, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Sommige voorstellen en voornemens van de stuurgroep hebben financiële gevolgen. De leden van de CDA-fractie willen graag weten welke financiële gevolgen er zijn. Hoeveel is er, naar schatting, structureel mee gemoeid? Dezelfde vragen hebben deze leden over de personele consequenties.